

KS. MAREK PARCHEM, *Pojęcie Królestwa Bożego w Księdze Daniela oraz jego recepcja w pismach qumrańskich i w apokaliptyce żydowskiej*, Rozprawy i Studia Biblijne 9, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2002, ss. 510.

Autor prezentowanej pracy podjął się trudnego tematu. Przede wszystkim temat królestwa Bożego jest pojęciem wieloaspektowym, zależnym nie tylko od samego objawienia Bożego, ale także od oczekiwań ludzi, którzy w różnych okresach czasu żywili różne nadzieje. Szczególnie interesujące wydają się czasy tzw. Drugiej Świątyni (538 przed Chr. – 135 po Chr.), gdy wielka liczba wspólnot żydowskich, a później i chrześcijańskich, budowała teologie o królowaniu Boga. Dodajmy, że autor zajął się właśnie tymi czasami. Drugą trudność stawia przed badaczem sama księga Daniela, również wieloaspektowa, powiązana bardzo silnie z literaturą swojego czasu. Ostatnią przeszkodę na drodze rozważań autora stanowi punkt porównawczy jakim są pisma qumrańskie i apokaliptyka żydowska. O ile pierwsze są znane coraz lepiej, coraz więcej publikacji, także w języku polskim, prezentuje wyniki badań, to drugie zagadnienie w dalszym ciągu jest dalekie od jasnych sformułowań (dotąd np. nie ma zadawalającej definicji apokaliptyki!). Wszystkie zasygnalizowane trudności autor podjął bardzo dobrze, w wyniku czego otrzymaliśmy bardzo interesujące dzieło.

Składa się na nie pięć rozdziałów. W pierwszym poruszone są zagadnienia wstępne opracowujące terminologię zagadnień: pojęcie królestwa oraz apokaliptyki. To właśnie w tej części autor odpowiedział ustosunkował się do poruszanych wyżej zagadnień. W rozdziałach następnych ks. Parchem podejmuje konkretne tematy dotyczące królestwa. W rozdziale drugim analizuje zamieszczone w Dn 2 wizje zniszczenia dotychczasowych władców i ustanowienie nowego panowania. W trzecim charakterystykę tegoż królestwa z Dz 3,31-4,34 i 6, 26-28. W czwartym postać *jakby syna człowieczego* przejmującego władzę nad światem (Dn 7). Ostatni rozdział zawiera analizę wizji z Dn 9-12 opisujących zwycięstwo Boga i Jego wiernych przy końcu czasów. Każdy z rozdziałów podejmuje swój temat w podobny sposób: najpierw analizowana jest treść i teologia fragmentów z księgi Daniela, a następnie ukazane są odniesienia do literatury poza testamentalnej. Każdy z punktów zakończony jest krótkim posumowaniem.

Prezentowane dzieło jest opracowaniem pewnego zjawiska literackiego. Dotyka bowiem nie tylko tekstu i jego źródeł, ale także

oddziaływać na późniejszą literaturę. Otrzymaliśmy zatem opracowanie interpretacji tekstu, co pomaga zrozumieć teologię (a co za tym idzie i wzorce postępowania) osób czytających księgę Daniela. Tego rodzaju badania zdobywają sobie coraz większą rangę we współczesnej biblistyce.

Komu polecić tę publikację? Na polskim rynku nie ma zbyt wielu pozycji tego typu – księga Daniela opracowywana jest nie często, a i apokaliptyka oraz zagadnienia związane z apokryfami Starego Testamentu także nie są liczne. Już z tego względu książka ta powinna pojawić się na półkach teologów. Skorzystają z niej zapewne i studenci, którzy znajdą tu wiele informacji oraz dobrą, klarownie opracowaną metodologię badań i publikacji. Warto także polecić to opracowanie także tym, którzy interesują się człowiekiem antyku. Dzięki analizom autora możemy spotkać się z umysłowością tamtych czasów, prześledzić oczekiwania ludzi wtedy żyjących, jak również ich ocenę współczesnej im sytuacji.